

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

57

Jaroměřice nad Rokytinou
PROSINEC 2011

Otokar Březina
Zpívaly hořící hvězdy

Každou vteřinou, vždy na svém místě
v mystickém tanci světů
kroužíme kosmem.
V zářící sféry duchů sáláme svůdné
krásou.
Kolem hlav našich
aureolami
zlaté vlasy se jiskří,
napínané jak zvonící lasa
vichřicí letu.

Do tváří našich, jež v extázi hoří,
chladivě věky nám vanou
a schvácené štěstím letu svého,
zářením bolestné rozkoše vysílené,
s výkřikem, jenž letí nekonečnem,
harmonický a jásající,
klesáme, mystické tanečnice,
a v krvi své, jako pohřbené v růžích,
umíráme.

Vstupují sestry na naše místo,
běloskvoucí,
a v písni, jež soumraky věčna se valí,
vlnami stále vzrůstajícími,
v nové a nové prostory postupuje
v mlhovin prachu pozdviženém
zářící předvoj mystéria.

Jiří Kuběna: DÍLO SMRTI

(U hrobu Otokara Březiny 10. 9. 2011)

Milí přítomní, drahý Mistře,

budu dnes osobnější. Proč hledat thema k rozhovoru U hrobu, když mi buší na vrata.

Nedávno jsem oslavil své pětasedmdesátiny. Ale smrt, potřeba bilance, hrne se mi poslední dobou do cesty i ze sousedních zahrádek, ba z těch nejbližších. Vloni to byl můj drahý Žák, můj bitovský spolutvůrce, sochař Karel Žák, který jen o vlas unikl smrti při pádu z velké výše, pak vůbec první z mých generačních vrstevníků, básnířka Viola Fischerová, v mládí jedna z nás, Havlových Šestatřicátníků, a letos, sotva před měsícem, odešel zcela nečekaně můj bratr, můj švýcarský bratr, poslední a nejbližší svědek mého dětství, můj drahý Zdeněk. Tyhle námluvy se smrtí nejsou v mém věku nic neobvyklého. Zrovna včera mi píše Václav Havel, že snad nemine týden, aby nepochovával někoho ze svých blízkých nebo z jim blízkých.

„Na všech místech současně pracuje Slovo, Láska a Smrt“. A této ustavičné všudypřítomnosti, tohoto Díla Smrti v našich životech, byl si vědom právě Otokar Březina, byl sis vědom jako nikdo druhý právě Ty, náš Mistře, kromě Novalise a ovšem, Rilkeho, snad vůbec největší novodobý básník smrti v měřítku planetárním. Ale účtování musíme začít od Hospodského, my, kteří v té nebeské hospodě, všichni nakonec, pán nepán, jak věděla a ví stará lidová moudrost, - a dej nám to Bůh – nakonec se sejdem. Jen Bůh sám může vědět a ví, k čemu stvořil, a k čemu je nám dobrá – tady na světě – Smrt. Nebudeme theologisovat, jaké místo měla Smrt v plánu Božího díla ještě před našim stvořením, kdy si nás Bůh vytvořil k obrazu svému, ani pak v Ráji, kdy se naše svoboda na čas, na osudnou chvíli převlékla do blysknavého vábení Hada. Ale od dob našeho vyhnání z ráje je naše svoboda svázána se smrtí: stali jsem se smrtelníky, a to je od těch dob přímo výměr, přímo definice našeho lidství. Ač stvoření k obrazu Božímu, a ač s duší nesmrtelnou, musíme – tady na zemi – na bojišti dokonat svůj zápas jen pod dohledem smrti, a jen smrt rozhodne jednou, ve chvíli vrcholné, a poslední, a už teď chřestí klíči, zda skrze ni, zda jí jako Těsnou Branou projdeme zpět do Království

Nebeského, my vyhnaní synové našich oklamaných Prarodičů, Adama a Evy.

Zda nebudeme na vahách života časného a věčného shledáni lehkými. To ale nebude a není zadarmo, jak velmi dobře víme my, a znovu a znovu zvažoval ve svém zkoumání Díla Smrti a předtím natisíckrát skrze Zjevení své Poesie Otokar Březina. Jen namátkou, jak si byl vědom, jak sis byl vědom, Mistře, Díla a přímého spolupracovníctví Smrti, Ty který zpíváš

spravedlivě jako vždy, že „Šla životem Tvým Smrt a mlčením vládla“, že bez ní jako bez dláta sochařova nezbude tady na této zemi před Věčností a pro Věčnost vůbec nic: že je to Smrt, která je jako ono – i v té naší pustině, a právě v poušti ze všech stran předobře viditelné – poselství Pyramid. Naše jediná Jistota: „Na Moři Ticha Ostrov, jediný mezi všemi, jenž mimo Smrt nepoznal Míru.“

A že my všichni, ať už v osamělé písni básníkově, v mlčení anachoretově, v prostinké kostelní písni anebo ve vznešeném chorálu či jásavé kadenci Ódy na Radost „Pějeme Hymnu Ze Slova Jež Značí Smrt Ve Všech Jazycích Země“ – je to Ona, kdo pracuje jako sjednocovatelka na Díle Jediného Kosmického Člověka. Ale i ve své osobní, nejvlastnější podobizně jsi si velmi dobře vědom, kdo Ti podstrčí jednou schůdky ke kočáru, který zastavil před vraty Tvého Domova, před branami Věčného Města, kdo pomůže zastavit věčnou rotaci

kola času, až bys jednou – a pro nás pro všechny co budoucí přímluvce – „Tak z Času, vítěz, vystoupil jak z vozu válečného / ze středu bratří svých u cíle v jemné únavě / ran sladkých rozsévač, a do soumraku svého / za námi odjíždějícími hleděls laskavě.“ Smrt – přesněji řečeno Dobrou Smrt – vnímá Březina docela po křesťansku, byť poněkud irénicky, jako Vysvoboditelku po dobře dokonaném boji: „Znaveni světem, podáme ruku Přítelkyni...“ – byť

ovšem nás Smrt, tato naše průvodkyně nejvěrnější, měla převést bezpečně přes naši řeku Léthé, Kokytos, Acheron a Styx na cestě Domů především při kroku vůbec posledním a tedy nejviditelnějším. Ty však, drahý Mistře, jsi si předobře vědom, že Smrt není jen Osvoboditelka v Hodině Poslední, ale především naše Inspirátorka, náš Zbrojmistr i Vojevůdce v rozhodující bitvě celého našeho života, a víc – sama Zbraň, nástroj Pěvcův, Lyra, která doprovází zrod Slova Učiněného Tělem, jak o tom nad našimi hlavami a nad Tvým hrobem

zvěčněn v bronzu hovoří Tvůrce a Jeho Sestra Smrt: Tvůrce a jeho sestra Bolest.

Není tedy vůbec pravdou, a už vůbec ne pravdou pěvcovou, poslední pravdou pěvce nachýleného u hrobu Básníkova, že bychom se smrti měli děsit. Jakkoliv víme, že i Kristus plakal u hrobu Lazarova. Tady na zemi nelze žít věčně, a z hlubin dětství napovídá nám Smrt Kmotříčka, jak je dobře, že je smrt na zemi a jak hrůznou věcí, vpravdě věcí Makropulos, by byla nesmrtelnost tady na zemi: kde by se proháněl pašík pod paličkou řezníka donekonečna a bez konce bychom bloumali my živí mrtví ulicemi nikoliv Nebeského, ale Velkopátečního Jeruzaléma, v hodině smrti Kristovy; život na Zemi bez Smrti byl by opravdové peklo. Bez smrti a – bez vykoupení. Budme Bohu vděční – jako svatý František – za sestru, za bratříčka Smrt. Ponoukají a obracejí nás – a kéž: včas! – v pravý čas! – na cestě Domů.

A což teprv u Hrobu Básníkova – u Hrobu Pěvce Života Věčného, drahý náš Mistře, bratře Václave, Otokare Březino. Kde jinde, než u Hrobu Básníkova, drahý Mistře, u Hrobu Pěvců života věčného, u Hrobu Smrti každé Smrtelnosti, začíná se zázrak Zmrtvýchvstání, katarakt Věčných Jar a jediný smysl všech smrtí, každé smrti nás všech – nás všech vpravdě prázdný hrob, také Tvůj prázdný hrob zářící v úsvitu velikonočního Jitra, v plamenech Neděle svatodušní? A to je poselství Tvé smrti, Tvého Díla pro ty, kteří milovali, kteří milují Slovo, Tvé Slovo, kteří až k smrti, až za smrt milují Slovo: Není Smrti. A – také za to – díky, za všechno díky!

Nashledanou V Ráji!

Konference „Víra a umění Františka Bílka“

V rámci letošního 70.výročí úmrtí Františka Bílka uspořádala Církev československá husitská (dále jen CČSH) v prostorách svého sboru v Praze-Karlíně dne 23.listopadu 2011 setkání jehož námětem

byla témata spojená s vírou, religiozitou a uměleckou tvorbou Františka Bílka.

Po zahájení vystoupil ThDr.Tomáš Butta,Th.D., patriarcha CČSH, který se zaměřil na Bílka jako mystika a představitele secesního symbolismu v jehož tvorbě se odrážejí různé náboženské tradice a proudy : katolicismus, modernismus, dědictví české reformace, křesťanská mystika i gnosticismus. Bílkova religiozita se projevovala již od dětství, kdy byla určována římskokatolickým prostředím jeho rodiny spojená s mariánskou úctou. Středem Bílkovy víry, religiozity v propojení na jeho uměleckou tvorbu se tak stal Ježíš Kristus. Vyvrcholením jeho zpodobení je „český Kristus“ nacházející se v katedrále sv.Víta a četné další plastiky a zobrazení vycházející ze stejného pojetí. Tím je spirituální znázornění Krista jako Vítěze. Ježíšovo tělo nevisí bezvládně na kříži zbaveno Ducha. Bílek se ve svém pojetí vrací k inspiraci románské, kde Kristus neměl svěšenou hlavu, ale vztyčenou jako Král.

S dalším referátem vystoupil prof. ThDr.Zdeněk Kučera, pedagog husitské teologické fakulty UK, který zdůraznil aktuálnost tvorby F.Bílka i pro současnost, propojení vysoké kultury a náboženství v jeho osobitém pojetí. V závěru se vyjádřil ve smyslu, že „*dílo Františka Bílka je modlitbou k Bohu !*“.

Zde je velice potřebné se vyjádřit k faktu, že žádný z příspěvků vyslovených na této konferenci nemohl pominout a nepominul životní přátelství, které František Bílek navázal s Otokarem Březinou. Jako pozoruhodné, i pro samotnou činnost SOB, bylo vystoupení Mgr. Petra Wagnera, který své vystoupení zaměřil na historické nahrávky československého rozhlasu, týkající se osobnosti Františka Bílka. Hned první, nejstarší ukázka z r.1934, byl záznam přímého vystoupení Františka Bílka, ve kterém svá slova adresoval Otokaru Březinovi u příležitosti připomínky pátého výročí od jeho úmrtí. Připomněl, že jejich „duchovní soužití“ trvalo přes třicet let, nazval ho svým inspirátorem, byl mu tím jehož „*dílo se s tvůrcem kryje*“ . Vyjádřil se doslova: „*jeho jméno a dílo je svaté*“, byl tím „*jež zaséval ve jménu bratří...*“ . Dotčená nahrávka byla technicky upravena tak, že byla i po tolika letech srozumitelná a mocná svým účinkem přímého svědectví.

Pozoruhodné byly i další nahrávky vzpomínek dcery Fr. Bílka Berty, svědectví služebné i vyjádření jednoho z obdivovatelů jeho tvorby, které se ve vzpomínkách rovněž dotkly přátelství Bílek-Březina. Přímo na místě započal předseda SOB vyjednávat o možnosti vyhotovení kopie této nahrávky pro archiv jaroměřického muzea.

Z dalších vystoupení na konferenci zaslouží pozornosti kunsthistorička PhDr.Hana Larvová, která se zaměřila na zpodobení Mistra Jana Husa v díle Františka Bílka a pozoruhodnou studii přednesenou noblesním projevem PhDr.Zlaty Fořtové zaměřenou na vztah „F.Bílek a hudba“, spolu s citlivě zakomponovanými hudebními ukázkami. Potěšením bylo i vystoupení Mgr.Zuzany Ticháčkové za společnost přátel Anny Pammrové zaměřené na pozoruhodnost jejich myšlenek i pro současnost a celkovém pojetí její filosofie.

Tato stručná informace by nebyla úplná bez připomenutí přináležitosti Františka Bílka k nově se formující Církvi československé, která jej po obnovení československé státnosti upoutala možností duchovního rozmachu a inspiracím k tvorbě. Po rozchodu s tehdejší formálním a dogmatickým katolicismem vkládal Bílek do ní své naděje. Přesto více než rok zvažoval, nežli se i s rodinou k církvi přihlásil. Nad jeho duchovním uměním – životem v CČS svítalo, naplno se však sluncem nikdy nerozhořel. Církev zůstala jeho charismatu dlužna. Přesto však Bílek věřil, že jednou až odejde, bude jeho píseň k slunci dozpívána. Církev československá husitská stejně jako Římskokatolická církev má dnes jedinečnou příležitost docenit význam osobnosti tohoto tvůrce. Inspirací nám mohou být Bílkova slova, která říkával hostům na rozloučenou: „*Bud' u vás stále prostřeno, Kristus – tatíček přijde !*“

JUDr. Jiří Šimánek

— —

Sochař František Bílek

Sochař František Bílek se pokusil o nemožné – totiž o zobrazení svých vizí, které byly duchovního charakteru – vyjádřit ve hmotě. On sám si v jednom dopisu Juliu Zeyerovi stěžoval: „Chyba... záleží v tom, že jsem tou kamenitou hlinou neuhnětl také vzduch.“ Byl dlouho ve své době zcela nepochopen, pak přišla doba hlubokého materialismu, kdy byl chápán ještě méně. A dnes můžeme číst, že jeho vyjádření jsou spíš minulá záležitost, že podoba jeho hlubokých modliteb vzbuzuje spíš smích. Možná je to však právě naopak, ani jeho současníci, ba ani my jsme ještě k jeho nazírání světa nedorostli. „Rozškatulkováním“ odborníků se počítá mezi symbolisty, mezi umělce secese, možná je toto třídění spíš záležitostí uměleckých kritiků a uměleckých odborníků, kteří své úvahy halí do spousty odborných výrazů.

Zároveň těžko můžeme někoho přesvědčovat, že Bílek znázorňoval to, co sám svým vnitřním zrakem viděl, protože to je záležitost nesdělitelná – a to už přímo od něj, nebo i od toho, který se k jeho vizím dopracoval také. Proto mu nerozuměli ani vysoce uznávaní umělci, ale i kněží; proto byl i označen za „kacíře“. Ale právě proto, že jeho dílo stále navozuje hluboké otázky o tom, kým jsme, co je důvodem našeho bytí, co je důvodem pro existenci tohoto světa, setkává se stále se zájmem veřejnosti – minimálně pro onu mystičnost a tajuplnost.

Narodil se 6. listopadu 1872 v jihočeském Chýnově v č. p. 107 v nynější Bílkově ulici, kde byl jeho otec kolářem a měl také povoznictví. Některé prameny uvádějí, že byl ze šesti dětí. O dvou bratrech jsou trochu podrobnější údaje: o dva roky starší Josef, který se stal stavitelem, a o devět let mladší bratr Antonína (1881–1937), který byl rovněž sochařem a malířem. Antonína Bílka připomíná například pamětní deska na Budovcově domě v Týnské ulici na Starém Městě. Další bratr se jmenoval Karel a dvě sestry byly Marie a Kateřina.

V době Bílkova mládí byl Chýnov znám i svou keramikou; mohl se tedy i František Bílek, vedle práce s dřevem u otce, seznámit i s hrnčířskými postupy, což dost často uplatnil ve svém pozdějším díle.

Jeho rodiče byli velmi zbožní a celá rodina byla hudebně nadaná; on sám se naučil hrát na flétnu. Tatínek si přál, aby byl mlynářem, ale maminka se přimluvila za studium.

Studoval na tábořském reálném gymnáziu, které bylo první střední školou u nás s vyučovacím českým jazykem. Zde byl jeho spolužákem pozdější kněz a významný církevní funkcionář, ale i spisovatel půvabného díla „Na krásné samotě“ František Bernard Vaněk (1872–1943).

Bílek popisoval později – asi v r. 1897 – svému příteli, knězi a vydavateli katolického časopisu „Nový život“ Karlu Dostálovi – Lutinovovi (1871–1923) to, jak se začal zabývat malováním. Asi v deseti letech zachránil nějaké dítě před utonutím. Vděční rodiče dítěte mu dali malou finanční odměnu a on si za to koupil obrázek svého patrona. Chtěl si koupit ještě obrázek Panny Marie, ale rodiče ho pokárali pro rozhazovačnost. Tak tedy začal různé světce podle svých představ malovat sám. Postupně se mu podařilo kresbou podle skutečných modelů dosáhnout takových úspěchů, že rodiče souhlasili, aby začal od r. 1887 studovat malířskou akademii v Praze. V tomto dopise Bílek trpce tohoto svého někdejšího rozhodnutí litoval.

Studoval nejdříve u profesora Maxe Pirnera (1854–924), v prvním ročníku dostal dvě ceny, ale po určitých neúspěších se v druhém ročníku zjistilo, že trpí barvoslepostí. Profesoři akademie usilovali o to, aby ho za žáka přijal první profesor sochařství na akademii Josef Václav Myslbek (1848–1922), ale ten ho odmítl. Přešel tedy za přispění profesora Pirnera na Umělecko-průmyslovou školu k profesoru Josefu Mauderovi (1854–1920). Pro připamatování – Josef Mauder navrhoval sochařskou výzdobu pro vyšehradský Slavín a pomník Julia Zeyera v Chotkových sadech. Ovšem do Mauderovy dílny chodil Bílek jen odpoledne na tři hodiny a byl většinou odkázán jen na sebe, ale stále zůstal studentem Akademie výtvarných umění. Profesor Julius Mařák ho vybídl, aby vymodeloval jeho portrét, později dělal i portrét Mařákovy dcery Josefy. Když tyto práce vystavil, získal stipendium od mecenáše rytíře Vojtěcha Lanny ml. (1836–1909) ke studiu v Paříži, kam odjel na začátku r. 1890. Zapsal se na soukromou uměleckou školu Académie Philippe Colarossi, k profesorovi Jeanu-Antoinovi Injalbertovi (1845–1933). Zde se seznámil s českou malířkou Zdenkou Braunerovou (1858–1934), která

zde už studovala déle a představila ho dalším českým umělcům, kteří v té době v Paříži pobývali – Alfonsu Muchovi, Otokaru Lebedovi, Ludřku Maroldovi a Vojtěchu Hynaisovi. Ve škole příliš nadšen nebyl kvůli špíně a nepořádku. Zamýšlel tedy přejít na státní uměleckou akademii -École des beaux-arts, ale zjistil, že by si příliš nepolepšil. Bílek si v r. 1892 pronajal část ateliéru od francouzského sochaře Paula Fourniera (1859–1926) a začal pracovat na svých dvou pracích, které vyjadřovaly jeho tehdejší přesvědčení o vině lidstva za Ježíšovo obětování. Byly to „Orba je naší viny trest“ a „Golgota – hora lebek“. Obě díla jsou velmi působivá. V „Orbě“ představil Krista, jak vlastníma rukama rozhrabuje zemi, čímž chtěl sochař znázornit úmornou Ježíšovu snahu vyvést lidstvo z jeho vin. Ještě působivější je jeho druhá plastika, kde pod opuštěným křížem se spadlým příčným ramenem sedí vzpřímeně Panna Maria, zatímco apoštol Jan si zoufá; před křížem se povalují provazy, jimiž byl Kristus svázán, a trnová koruna je znázorněna ostnatým drátem, což je působivější, než jakékoliv naturalistické pojetí vlastního Kristova těla. Když předložil stipendijní komisi, které předsedal Myslbek, své dílo, uslyšel velmi hořké odsouzení: „Vemte kladivo a rozbijte to na samé kousky a sedněte k nátuře a znovu studujte – vždyť vy se ani na toho u mě modelujícího kluka nedovedete ani podívat.“ Pak jej ještě komise zkoušela ze jmen umělců, jejichž díla jsou vystavená v Louvru, ale Bílek nebyl schopen slova. „Orbu“ chtěl věnovat rytíři Lannovi a ten ji odmítl. - Stipendium mu bylo odňato a nastoupil v r. 1994 jako dobrovolník na rok na vojnu. Uváděl dokonce, že kdyby mu akademie dala potvrzení o studiu v Paříži, že by na vojnu nemusel, ale ani tento papír mu akademie nedala.

Po návratu z vojny se zapojil do práce Katolické moderny, kterou založil a pro kterou vydával časopis „Nový život“ již uvedený Karel Dostál–Lutinov. Bílek do časopisu přispíval také. Nebyl to pouze časopis náboženský, prostor v něm měli mnozí významní výtvarní umělci.

V tomto časopise vyšel v r. 1896 článek o Bílkovi od výše jmenovaného Bílkova spolužáka Františka Bernarda Vaňka „Sochař mystik“.

Jako výraz Bílkovy hořkosti vznikla v té době například díla: kresba uhlem „Z bití o bytí“ a reliéf „Zloba času – naše věno“. Pracoval v opuštěné ledové chýnovské střelnici a v zimě měl někdy k dispozici

dům svého krajana, přírodovědce Františka Nekuta, profesora malostranského gymnázia (1840–1906), který dům v Chýnově používal pouze k letnímu pobytu.

„Zlobu času“, vystavoval v r. 1896 celkem bez povšimnutí na výstavě Krasoumné jednoty v Rudolfinu.

Zdenka Braunerová, která byla v té době hluboce zamilovaná do básníka Julia Zeyera (1841–1901), oba umělce seznámila; nejdříve si psali, a v létě 1896 přijel Zeyer do Chýnova, kde v té době Bílek stavěl na zahradě u svých rodičů dům s ateliérem. Oba umělci, naladění na stejnou notu, si velice porozuměli. Je například známo, že Zeyer ctil velice dílo anglického mystika – malíře a básníka Williama Blaka a podle některých pramenů Bílkovi nějakou Blakovu knížku zapůjčil.

Zeyer v té době také zápasil s hlubokou depresí, dokonce uvažoval o vstupu do kláštera. Měl vybrán klášter bosých augustiniánů ve Lnářích, protože se seznámil s převorem tohoto kláštera, který ve Vodňanech, kde Zeyer v té době pobýval, přednášel o chovu včel.

V té době dokončil Bílek dům v Chýnově, kterému říkal „chaloupka“. V r. 1897 byl připravován sjezd Katolické moderny a tam přednesl Bílek přednášku, jejíž text se nedochoval: „O ideálu křesťanského umělce“. Přednáška vzbudila velkou kritiku kvůli Bílkovým představám Krista, především ze strany jedné ze dvou hlavních osobností Katolické moderny – pátera Sigismunda Boušky (1867–1942). Skoro by se dalo říci, že veřejný Bouškův dopis byl téměř peskováním. A druhé zklamání od Katolické moderny mu připravil druhý hlavní její představitel Dostál-Lutinov, že otiskl důvěrnou Bílkovu zповěď o jeho uměleckých začátcích, z níž jsem zde citovala. V podstatě to byl Bílkův – nejdřív pouze vnitřní - rozchod s lidmi, kteří nemohli pochopit jeho duchovní vize. Přišlo ale jedno z dalších uznání – oslovil ho sochař Stanislav Sucharda, aby se zúčastnil společné akce spolku Sdružení Mánes. Po odchodu z akademie se Bílek zabýval různými grafickými technikami, dřevorytem i litografií. Hlavně později ilustroval mnohé knihy svých přátel.

S podobnou myšlenkou jako Zeyer – o vstupu do kláštera - si začal pohrávat i o třicet let mladší celkem zklamaný Bílek, který dost dobře neviděl, kam by se jeho životní cesta měla ubírat dál. Proto pro lnářský klášter vyřezal Kristovu hlavu, do kláštera ji r. 1899 odvezl a

jako honorář na své přání dostal několik včelstev. Pro Bílka to bylo první laskavé přijetí jeho díla pro prostory spojené s náboženstvím. Ve svém novém domě uvažoval o místnosti pro Zeyera. Ovšem Zeyer v té době byl zaneprázdňen péčí o onemocnělého přítele, básníka Otakara Mokrého (1854–1899), který byl notářem ve Vodňanech a jedním z básnického trojlístku Zeyer – Mokřý – Herites. Přes veškerou péči Mokřý zemřel...

Vstup do kláštera si Bílek ale hlavně kvůli rodičům, kteří obětovali nemalé prostředky na jeho vzdělání, rozmyslel. V téže době Bílek pracoval na svém díle „Ukřižovaný“, při čemž mu radil i Zeyer. Rovněž byla Bílkovi inspirací Zeyerova kniha tří povídek „Tři legendy o krucifixu“. Hmotně mu na Zeyerovu přímluvu pomohl velký český mecenáš Josef Hlávka (1831–1908). Dílo Bílek dokončil v r. 1899. Jeho konečná podoba je ve svatovítském chrámu v Praze – a sice od dokončení dostavby v r. 1927, v jeho severní části. Podle některých pramenů prý nebylo posvěceno... Podle zahraničních kritik je tento krucifix považován za slovanské pojetí Krista, které je blízké představám Dostojevského. Ovšem práce na „Ukřižovaném“ znamenala nikoliv pouze finální dílo, ale mnohé studie a předešlá provedení, i pozdější repliky, které jsou na různých hřbitovech, v kostelech i modlitebnách. V r. 1900 se konala už uvedená výstava Sdružení Mánes v Praze a ve Vídni, a tehdy prý Myslbek poněkud odčinil minulé odsouzení Bílkovy práce, protože jeho práci pochválil a doporučil. Rovněž Zdenka Braunerová v časopise spolku Mánes „Volné směry“ věnovala Bílkovi celé jedno číslo.

Plány na vzájemnou inspiraci Františka Bílka a Julia Zeyera přerušila nejdříve nemoc a začátkem r. 1901 Zeyerova smrt. František Bílek byl zdrcen...

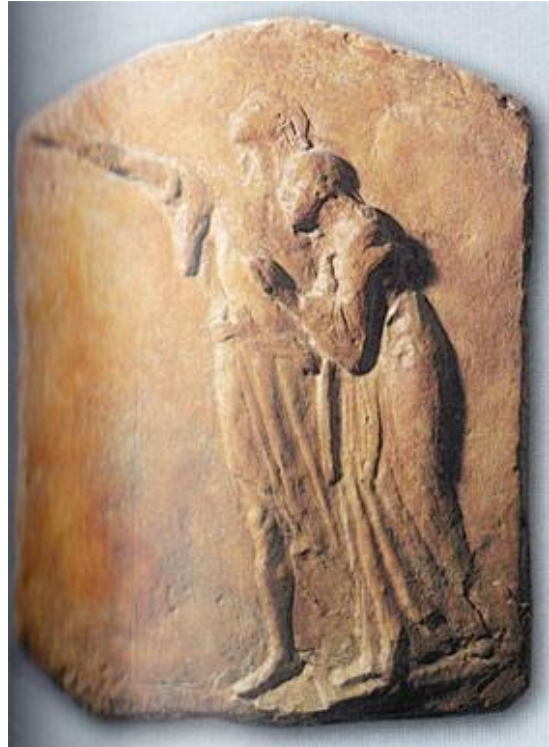
Ale v r. 1901 vyšla sbírka „Ruce“ od básníka Otakara Březiny (1868–1929). František Bílek jí byl tak nadšen, že Březinovi napsal, poslal mu své kresby touto sbírkou inspirované, a krátce na to se s Březinou ještě za jeho pobytu ve Staré Říši setkal. Opět se setkaly dvě osobnosti, naladěné na stejnou mystickou vlnu, a jejich přátelství trvalo až do Březinovy smrti. Některé prameny uvádějí, že příčinou seznámení obou umělců byla už předchozí sbírka Březinova „Stavitelé chrámu“ z r. 1899.

Mnohokrát se Bílek ve svém díle vrátil k Březinově básni „Hudba slepců“ ze sbírky „Ruce“, ať už v kresbě, grafickém provedení nebo v sochařském díle. „Slepci“ pro něj byli symbolem „oněch, kteří mají oči a nevidí“, případně těch, kteří osleplýma očima hledají světlo.

Březina to vyjádřil následovně:

*„Jsou naše duše tisíciletích exilem
země,
slepci osleplí mystickou vinou
narození,
v hudbě tvých vášnivých, kvílících,
hýřících houslí, ó srdce,
marně hledají utišení.“*

*A když konečně kosmu nejvyšší
souzvuk milostí objaly v
nekonečnosti rozpjaté intervaly:
proud slzí a krve z osleplých očí
spálil jim tváře a všechny struny
tvých houslí, ó srdce, se potrhaly.“*

V r. 1901 se František Bílek zabýval postavou M. Jana Husa – možná to bylo v souvislosti s vyhlášením druhého konkursu na vytvoření Husova pomníku na Staroměstském náměstí v Praze Spolkem pro zbudování Husova pomníku. Vytvořil tehdy plastiku „Strom, jenž bleskem zasažen navěky hořel.“

Vyšlo jeho grafické dílo „Otčenáš“, soubor třiadvaceti listů na téma Otčenáše. Na výstavě v Bílkově vile na Hradčanech je vystavena kresba černou křídou třetího listu z tohoto souboru, nazvaná „Bys posvětil v nás svou podstatu“, jak umělec po straně svým charakteristickým písmem sám napsal. Obraz sám přes skromné prostředky, kterých Bílek použil, je představou nebeského světla. Postava na schodech si zakrývá oči před oslepující září, ze které je v první chvíli patrná podávaná jenom ruka. Až po chvíli si člověk uvědomí celou Kristovu postavu, z níž ze světla je vidět pouze Jeho hlava.

Rok 1901 byl i jinak velice pro Bílka významný – seznámil se slečnou Bertou Nečasovou (1882–1964), dcerou známého pražského lékaře. Některé prameny uvádějí, že slečna Berta se s Bílkem setkala v Chýnově, když tam byla s otcem a bratry na letním bytě – maminku už od svých deseti let neměla. Jiné prameny uvádějí, že k seznámení došlo po Bílkově přednášce o Otokaru Březinovi za přítomnosti spisovatelky Růženy Svobodové, možná to bylo přímo v jejím salónu. Další setkání obou mladých lidí bylo na Vyšehradském hřbitově, kde u Slavína, kam byl Julius Zeyer pochován jako první, si dali slib manželství. Otec slečny Berty, lékař Jaromír Nečas (1850–1915), zdravotní rada a okresní lékař na Novém Městě v Praze, s nápadníkem své dcery nesouhlasil. Nelíbilo se mu, že jeho zeť nemá ukončené vzdělání, ani není vzhledem příliš přitažlivý. Nezdálo se mu, že by se jeho vzdělaná dcera „zakopala“ někde na venkově. On sám byl znám jako autor několika odborných lékařských publikací a byl vyznamenán rytířským řádem Franze Josefa. Dceři nedal žádné věno a svatby 18. ledna 1902 v kostele svatého Štěpána na Novém Městě se nezúčastnil.

Na svatební cestu jeli novomanželé do Německa, Rakouska a Itálie a pak bydleli v Praze – Novém Městě v ulici Nové Mlýny, kde uspořádal František Bílek v r. 1904 svou první výstavu, a do Chýnova jezdili jen na letní byt.

Během manželství se jim narodily dvě děti – dcera Berta (1905–1971), provdaná Mildová, která zůstala bezdětná, a syn František Václav (1907–1977), který odešel jako evangelický kněz za oceán a zemřel v náboženské kolonii Valdensee na jihu Uruguaye. Jeho dcera, žijící v USA, věnovala chýnovský dům městu Praze. Pravnučka Bílkova po r. 1990 nějakou dobu pobývala v Praze. Bílek svým štěstím zcela změnil své názory a vina lidstva především za Kristovo ukřižování v jeho díle se začala proměňovat v představu možného osvobození lidstva. Březina velice děkoval paní Bílkové, že jejím přičiněním byl Bílek zachráněn pro své umění a neodešel do kláštera.

V létě 1903 Bílka poprvé navštívil spisovatel Jakub Deml (1878–1961). Jejich přátelství bylo bouřlivé – od vzájemného obdivu přes Bílkovu přímočarost a Demlovu nedůtklivost zůstávali roky bez jakýchkoli vzájemných styků. V r. 1904 vyšla Demlovi prvotina, která

se právě Bílka týkala: „Slovo k Otčenáši Františka Bílka“. R. 1904 vystavoval Bílek také v Mnichově a Berlíně a začal práci na velké řezané soše „Úžas“. Pokud člověk stojí pod toto sochou, vnímá pouze velikost - socha je v Bílkově vile na Hradčanech. Když však může pohlédnout do tváře z vyššího patra nad sochařovým ateliérem, pochopí ten úžas, který Bílek zamýšlel: totiž úžas člověka nad velkolepostí Stvoření. Sám Bílek se k tomuto tématu opět vracel – v grafice, i jako tématu pro plakát.

R. 1905 pracoval Bílek na soše „Mojžíš“, která je umístěna před Staronovou synagogou v Praze. Mojžíš zapisuje na svitek jméno prvního člověka Adama, čímž je symbolicky vyjádřena Mojžíšova starost o osud budoucího lidstva.

V té době se manželé Bílkovi přestěhovali na Smíchov do Švédské ulice 9. V r. 1906 Bílek vytvořil pomník pro rodinný hrob v Chýnově „Tvé je království – Tvá je moc i čest – Tobě díky činění“. V této době vytvořil Bílek i některé jiné náhrobní pomníky; také navrhoval pomník básníkovi a studentovi Janu Votavovi (1887–1907) v Bavorově, který byl vyloučen za antiklerikální pamflet z českobudějovického gymnázia a v důsledku bídy pak zemřel. Jeho jméno v té době bylo určitým symbolem vzepření se proti útlaku. Za návrh pomníku uspořádal před krátkou dobou založený Svaz československého studentstva Bílkovi v r. 1908 výstavu v kostele svatého Martina ve zdi v Praze. Téhož roku přijel do Prahy francouzský sochař Antoine Bourdelle (1861–1929), který spolupracoval s dalším významným francouzským sochařem Augustem Rodinem (1840–1907). Bílka velice ocenil za jeho originální přístup k domácím tématům. Ve stejném roce se Bílek stal členem Umělecké besedy a vyšla mu tiskem „Stavba budoucího chrámu v nás“, což byla jakási jeho duchovní zpověď s vlastní grafickou výzdobou. Tvořil také nerealizovaný návrh „Národního pomníku“ pro Bílou Horu.

Velké práce Bílek tvořil v létě v Chýnově, kde v této době vytvořil několik náhrobních pomníků pro místní hřbitov. V r. 1908 se rodina přestěhovala do Bubenče, do Korunovační ulice, a Bílek měl v okolí několik míst, kde pracoval.

V r. 1909 tvořil Bílek sochu „Žal“, která zdobí pomník spisovatele Václava Beneše Třebízského (1849– 884) na Vyšehradě. V té době se otec paní Berty s manželstvím své dcery smířil a dostala

věno. Zároveň začali Bílkovi uvažovat o stavbě vlastního domu. Za pomoci doktora Ladislava Prokopa Procházky (1872–1955), zetě mladočeského politika Julia Grégra (1831– 896), získal Bílek parcelu na Hradčanech, která sousedila právě s parcelou tohoto politika.

Bílek získal zakázku na Husův pomník pro Kolín, přesto se musel hodně zadlužit, ale vilu si navrhoval sám. V návrhu bylo hodně symbolů – i půdorys představuje záběr kosou při sklizni obilí. Předpokládá se, že využil svých zkušeností ze stavby chýnovského domu, zkušeností bratra Josefa, který byl stavitelem, a pravděpodobně se radil i s architektem Josefem Fantou (1856–1954), se kterým se přátelil. Stavbu prováděl stavitel Antonín Hulán, který často namítal, že se nejedná o chrám, ale o místo k bydlení. Stavba započala v r. 1912, kdy Bílek navrhl vilu i svému sousedovi Ladislavu Procházkovi.

Svůj nový příbytek si vyzdobil nábytkem podle svých návrhů, často i s popisem vlastním druhem písma i s poetickým, až mytologickým jazykem. Fasádu vyzdobil reliéfy. V novém domě přijímala rodina Bílkova návštěvy; dost často právě pana souseda. Sami pro sebe koncertovali – Bílek na flétnu a jeho paní na klavír. Husův pomník modeloval Bílek ještě ve Strahovském klášteře, ale podle některých pramenů, když premonstráti zjistili, na čím pomníku pracuje, musel prý klášter opustit.

Zpracovával i mnohé další náměty české reformace. První návrh pomníku Jana Žižky byl z r. 1912 – realizován byl až po sochařově smrti v Honbice na Chrudimsku.

Myslitelem Petrem Chelčickým (asi 1390– 460) se zabýval od r. 1913 v různých provedeních. Chelčického pomník je ve Vodňanech. V r. 1913 se zabýval také návrhem pomníku Jana Žižky pro Prahu, jelikož již v několika soutěžích nebyl vybrán vyhovující návrh. Husitský reformátor a mučedník Jeroným Pražský (1378/80–1416) má od něho pamětní desku na domě v Řeznické 1, v Praze – Novém Městě. V r. 1917 se stal jedním ze zakládajících členů Sdružení českých umělců grafiků Hollar.

Po r. 1920 se sblížil s nově vzniklou Církvi československou i jejím spoluzakladatelem Karlem Farským (1880–1927), kterého také portrétoval; a r. 1922 s celou svou rodinou do této církve přešel. Pro Církev československou vytvořil asi devadesát výtvarných prací, dokonce navrhoval i některé architektonické úpravy, jako například v

pražském kostele svatého Václava na Zderaze, kde navrhl dokonce i nábytek. V tomto kostele působil po studiích jako kněz jeho syn František Václav.

V r. 1922 vytvořil pomník biskupa Jednoty bratrské Jana Blahoslava (1523–1571) pro jeho rodný Přerov.

V r. 1922 měl Bílek soubornou výstavu v pražském Rudolfinu a r. 1923 se stal řádným členem České akademie věd a pracoval na návrhu pomníku Bedřicha Smetany v Jabkenicích. Rovněž vytvořil dřevěné sousoší „Život je boj“ v nadživotní velikosti, představující vráscitého starce, který právě o této trpké zkušenosti životního boje poučuje mladého chlapce.

Z r. 1924 je další socha Petra Chelčického; o některém z jeho portrétu Chelčického se tvrdí, že mu sochař vtiskl svou vlastní tvář.

R. 1926 vzniklo sousoší „Komenský se loučí s vlastí“. Tuto práci věnoval Bílek Praze, ale zdobí nyní průčelí jeho hradčanské vily.

V r. 1927 jeli manželé Bílkovi do Paříže, oslavit svou stříbrnou svatbu. Během let 1926 a 1927 byla jeho výstava v Umělecké besedě.

Z r. 1928 pochází jeho pomník M. Jana Husa v Táboře.

Začátkem r. 1929 zemřel v Jaroměřicích nad Rokytnou Otokar Březina a Bílek pro jeho hrob vytvořil v r. 1932 sousoší „Tvůrce a jeho sestra bolest“.

V létě 1931 začal mít zdravotní potíže s játry a se žlučníkem.

V r. 1932 zúročil svoje architektonické zkušenosti návrhem další vily – a sice letního sídla pro svého švagra Jaromíra Nečase (1879–1962) v Ronově nad Doubravou. On i jeho bratr zdědili v Ronově nějaký pozemek; původně chtěli stavět oba.

František Bílek navrhl manželům Nečasovým v dnešní Čáslavské ulici čp. 309 nejen dům, ale navrhoval i interiéry a nábytek. V současné době je v domě Galerie Antonína Chittussiho, který byl ronovským rodákem.

Další jeho architektonické návrhy, například pro Tábor a pro Rakovník zůstaly nerealizovány.

Mezi lety 1931 až 1937 vytvořil soubor soch nazvaný „Budoucí dobyvatelé“, čímž jsou představováni „dobyvatelé božího království“, tj. ti, kteří ovládli smysly hmotného světa. Součástí souboru jsou sochy „Uvědomělý“, „Pocit zaviněné choroby“, „Tvůrce“ a smysly jsou představovány skupinami „Duchovní zrak a sluch“ a „Duchovní čich a chuť“. Řekla bych, že se jedná o prorocké dílo – jak by měl

budoucí člověk rozšířit své vnímání, aby se více přiblížil záměrům tvoření. Za práci „Budoucí dobytci“ získal cenu mecenáše Leopolda Katze (1854–1927) od Akademie věd a umění. V letech 1933 až 1935 působil na teologické fakultě, pravděpodobně na pražské koleji Církve československé, kde přednášel o duchovním umění. V r. 1933 měl soubornou výstavu na grafiky v Obecním domě v Praze a o rok později vystavoval v Římě na výstavě sakrálního umění (Mostra internazionale d'arte sacra).

V r. 1936 pracoval na několika drobnějších pracích sochařských i kresbách a dokončoval součásti interiéru Nečasovy vily. Pracoval na svém slovesném díle „Jak mi dřeva povídala“ – o své tvorbě řezbáře, ale tato knížka vyšla až po jeho smrti v r. 1946. Po začátku okupace měl už velmi zhoršené zdraví. Manželé Bílkovi se odstěhovali do Chýnova a právě před sedmdesáti lety zde František Bílek zemřel.

Odpočívá v hrobě své rodiny, který kdysi sám vyzdobil pomníkem. Za svůj život vytvořil kolem osmi set grafických listů, dvě stě obrazů, asi sto rytin. Ilustroval díla spisovatelů se stejným duchovním naladěním Březinu, Demla, ale třeba i Tomáše ze Štítného „Dokonanie kněh šesterých“.

Počítá se také mezi autory speciální drobné grafiky – ex libris. Jeho paní ho o třicet let přežila a rok před smrtí věnovala hradčanskou vilu Praze. Její dcera do své smrti pečovala o otcovo dílo.

Bílkovo životní krédo můžeme vyjádřit jeho vlastními slovy: "Nejvyšší smysl naší práce jest, aby přibývalo lásky na této zemi, a tím stále mocněji se zjevovala krása díla Božího".

Dobromila Lébrová

HYBRIS NENÍ HYBRID

aneb o stálém duchovním pokušení a nebezpečí našeho scestí v současnosti

Letos se mi krátce po sedmasedmdesátinách splnilo dávné přání - navštívil jsem u příležitosti výroční schůze Společnosti OB

poslední jaroměřický příbytek Otokara Březiny, v němž dlouhá léta žil, tvořil a zesnul.. Od mládí jsem totiž procházel cestami jeho fyzického i duchovního života, ale toto jediné významné místo jsem dosud nespatriil. A byl jsem hluboce dojat prostotou příbytku, která byla vnějším výrazem duchovní velikosti a zároveň neokázalosti a pokory Otokara Březiny. Bezděčně se mi přitom v mysli jako křiklavý kontrast vybavila celá plejáda současníků, zejména takzvaných veličin veřejného života, ze kterých se nám snaží média vytrvalou prezentací jejich vtíravé okázalosti hraničící s arogancí vyrobit novodobé „osobnosti“ - a ony se posléze ukáží jako naprosté nicky. Kolik z těchto lidí, kteří si přivlastňují k životu mnohem více než potřebují a ničí např. svými drahými vozy životní prostředí nebo užívají hodnot, o něž se poctivě svou prací nezasloužili, by bylo vůbec schopno pochopit a domyslet do životních důsledků mravní axiom skutečně moderního člověka budoucnosti, který vyjádřil Otokar Březina jedinou větou: KDO UCHVACUJE Z VĚCÍ TĚTO ZEMĚ VÍCE NEŽLI JE NUTNO K UDRŽENÍ ŽIVOTA, K DÍLU POZNÁNÍ A LÁSKY, JE SPOLUPRACOVNÍKEM SMRTI. (OB, esej MÍR.)

Je to už nějaký čas, co jsem se díval na televizní diskusi s ekologickou tematikou, které se kromě mladých ekologů a zástupců strany zelených zúčastnil i veřejnosti známý starší pán s klasickým vzděláním. V jeho diskusním příspěvku, v němž se snažil upozornit na odpovědnost člověka jako vědomé bytosti vůči nevědomé přírodě, zaznělo slovo *h y b r i s*. Povšiml jsem si chvilky rozpačitého ticha a pak únikových slovních manévřů ostatních diskutujících. Bylo zjevné, že nikdo nechápal, co slovem *hybris* mínil, ale neprojevíli špetku pokory, aby se jej otázali, co se tímto slovem myslí.

Obdobnou zkušenost jsem učinil jako překladatel a odborný redaktor překladů z oboru hlubinné psychologie. Ze souvislosti německého originálu známého švýcarského hlubinného psychologa a jednoho z největších znalců lidské duše Carla Gustava Junga bylo zřejmé, co slovo *hybris* znamená.. Přesto se sebevědomý ale nevědomý překladatel vůbec nenamáhal sáhnout po nějakém slovníku staršího data, aby rozšířil svůj obzor a byl schopen dostat náročnému autorovi. Suverénně přeložil ono slovo jako hybrid , tj. kříženec, míšenec. A přitom slovo *hybris* označuje prastarou skutečnost lidské duše, kterou si již uvědomovali a takto označili staří

Řekové Pod slovem hybris rozuměli Řekové takové lidské vlastnosti, jakými byla pýcha, zpupnost (dnes bychom mohli říci arogance), resp. zpupné překračování míry, která je člověku dána, rouhavé vyvyšování se nad bohy . Ti byli totiž závistiví a nesnášeli ani nemístné vyvyšování člověka, ani jeho přílišné štěstí nebo úspěch a trestali takové opovážlivce neštěstím. Proto se Řekové velmi této hybris obávali. Zachovalo se mnoho příběhů líčících špatné konce těch, kdo zpupně překračovali míru a byli pyšní. Hérodotos líčí velmi působivý příběh vládce Polykrata ze Samu, kterému v jeho vládnutí velice přálo štěstí. Měl skvělý dvůr, sto padesátiveslic, zavraždil nebo vypudil své bratry, porazil své nepřátele a při své mocichtivosti, krutosti a bezohlednosti byl jako tyran na Samu i ve svých výbojích velmi úspěšný. To vyvolalo znepokojení u jeho přítele, egyptského krále Amásise. Důtklivě mu proto v dopise na základě vlastních zkušeností radil, aby předešel závist bohů tak, že se zbaví něčeho, čeho si nejvíce cení., a to nenahraditelným způsobem. Polykratés měl velmi drahocenný prsten, který mu zhotovil jeho dvorní výtvarník Theodor . Poslechl svého přítele a zahodil prsten do moře. Za krátký čas však chytil jeden rybář rybu tak velkou a nádhernou, že ji nabídl jako dar samému tyranovi. Když ji otevřeli, byl v jejích útrokách nalezen zahozený prsten. Jakmile se to dověděl Amásis, ze strachu před tím, že bude zavlčen do blížící se pohromy, ukončil s Polykratem přátelství. Ten se při své žádostivosti moci a peněz nechal poté vlákat perským satrapou Oroitem do léčky falešného spojení, byl zajat a ukřižován.

Nad antickými bohy se většina současných lidí asi pousměje. Pro staré Řeky však byli velmi skutečnými, tj. v jejich životě působícími postavami. Vůbec to neznamena, že by staří Řekové nebo jejich kulturní dědicové v antice podléhali nějakým dětinským iluzím a „vymýšleli si“ své bohy a „věřili“ tak v něco neexistujícího. Takový osvícensko osvětářský výklad je z hlediska poznatků hlubinné psychologie velmi naivní. V postavách bohů se tehdejší lidem vyjevovaly v podobě nevědomých projekcí do jejich vědomí personifikované síly lidské duše, a to té její části, kterou dnes označujeme jako kolektivní nevědomí . V duši jednotlivce je to pak zejména *bytočné Já*, což je duševní instance, která je nadřazená našemu egu. Jedním z hlavních úkolů duševního vývoje jedince (zejména z náboženského hlediska) je, aby jeho já (ego) postupně

nalezlo cestu k tomuto centru celé své duše, *bytoštnému Já* a vytvořilo tak jakousi vnitřní osu. Ta se stává zejména v druhé polovině života základem celé osobnostní stability jednotlivce, jeho vnitřní svobody, vnitřní autonomie a růstu. Nábožensky řečeno: je to *vědomě prožívané imago Dei v člověku, Kristus v nás*. .. A zde musíme konstatovat, že staří Řekové sice neznali hlubinou psychologii, ale na rozdíl od velké většiny našich současníků byli s nevědomými strukturami a silami své duše v neustálém a živém styku a brali je vážně. Žili a zohledňovali svou duševní celost, tj. jednotu vědomí a nevědomí daleko lépe než většina moderních lidí.

Hybris představuje vlastně inflaci, tj. „nafouknutí“, nepřiměřenou rozpínavost a domýšlivost *omezeného vědomého já* jednotlivce, které si přivlastňuje vlastnosti *vyššího, nadřazeného celku* psýché. Ten na ni zákonitě reaguje tak, že nadřazené nevědomé síly život takového jedince nebo skupiny lidí, jichž se zmocní hybris, dříve nebo později omezí nebo dokonce ukončí. Děje se to jak v životě jednotlivce, tak v životě lidských společenství většinou v podobě osudových nebo katastrofických událostí, jež jsou z vnějšího pohledu nepochopitelné.

Nevědomí k nám promlouvá různými jazyky. Patří mezi ně nejen chybné výkony, ale především naše emoce a afekty, „řeč“ našeho těla, symbolická řeč snů, ale také to, jak se chováme v klíčových životních situacích, které nelze vědomě, zejména pak rozumově beze zbytku prokalkulovat (volba přítele, manželského partnera, volba povolání, naše chování v náročných situacích). Spíše výjimečně se dnes setkáme s osobnostmi, které by otevřeně doznaly, že nějakým způsobem komunikují se svým nitrem a zohledňují reakce svého nevědomí. Proto jsem byl překvapen, když jsem četl sdělení jednoho z našich nejlepších kardiologů, jemuž se nedávno dostalo po zásluze nejvyššího vyznamenání. Na otázku zda dospěl k nějakým zásadám, jimiž se řídí ve své náročné práci, uvedl čtyři zásady, z nichž čtvrtá zněla: „Važ si strachu a pěstuj si ho (permanentní kombinace chirurgické odvahy a strachu je nejlepší zárukou dosažení optimálních operačních výkonů).“ Taková výpověď svědčí o duševní celosti a žité pokoře osobnosti a není projevem její malost, ale naopak značné duševní zralosti. Nábožensky živý člověk by v naprosto stejném duchu řekl: „Bázeň Hospodinova jest počátek umění, moudrostí a cvičením pohrdají blázni.“ (Bible, Př.1,7), neboť z nitra k němu může promlouvat Bůh.

Životní moudrost starých Řeků se neztratila, její jádro bylo uchováno. Vědomý a soustavný zájem o důležitou skutečnost hybris, onoho stálého velkého pokušení člověka, které vidíme rozmáhat se kolem nás, byl rozvíjen nadále i po zániku řecké kultury a náboženství v duchovním světě judaismu i v křesťanství, a to v pojetí hříchu. V křesťanském pojetí hříchu hraje inflace já podstatnou roli. Proto jako protiváha byl kladen důraz na stálou kultivaci vědomí, svědomí a zejména sebeuvědomění a dále takových vlastností, jako je pokora, skromnost, sebeomezování. Z tohoto hlediska představuje Kristovo kázání na hoře věčně platné axiomy a se svou výsostnou a neopakovatelnou chválou nerozpínavého já je spolehlivou základnou, na níž lze i nadále – pokud zůstaneme věrni živému křesťanství z něhož kultura a civilizace Západu povstala - budovat také zdravé já současného člověka.

PhDr.Karel Plocek senior

Promluva na pohřbu Ivana Martina Jirouse, Kostelní Vydří 19.11. 2011

texty: č.4 (Iz 25,6a.7-9); č. 15 (1J 3,14-16); č. 1 (Mt 5,1-12a)

Narodil jsem se v roce 1960 a od svých 17 let jsem byl v úzkém kontaktu se zakázanými salesiány, až jsem se stal tajným řeholníkem. Žil jsem na Ostravsku a pak v Brně. Nesměli jsme se stýkat s lidmi z undergroundu, disentu, ba ani se starými spolubratry z 50. let, o kterých se vědělo, že jsou řeholníky a že jsou sledovaní. Dostali bychom do ohrožení děti, s nimiž jsme tajně pracovali. O Martinovi jsem jenom slýchal. Odešel jsem pak do ciziny, a proto jsem jej osobně mohl poznat až v roce 2003. Prožil jsem v jeho blízkosti 8 let. To mne přesto příliš neopravňuje o něm mluvit před vámi, kteří jste s ním sdíleli celý život; dovolte mi prosím promluvit alespoň jako knězi.

V evangeliu jsme četli Matoušova blahoslavenství, text, který tak geniálně Mejla s Vráťou vložili do úst umírajícího Ježíše jako jeho závěť učedníkům v Pašijových hrách velikonočních. Když Ježíš spatřil

zástupy, vystoupil na horu; a když se podsadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Tu otevřel ústa a učil je.

Koho Ježíš na hoře učí? Zdecimovaný zbytek Izraele, kdy čtyři miliony lidí jsou dávno pryč a jen milión zůstává. Zkorumpovaní vládcové, banda zlotřilých vymahačů daní, a masy chudých, neustále platících další a další poplatky, v ekonomické nejistotě, zda-li se urodí nebo zda nebude zase nějaký státní převrat... Tito lidé čekají na Mesiáše a jeho první slova.

Ano, doba ne nepodobná době před totalitou i po totalitě. Jak řekl Martin v jednom dokumentu ČT, na tamtou dobou jsme zvítězili; obávám se, že nad touto dobou zvítězit nelze.

Přesto si dovolím říci, že i nad touto dobou Martin zvítězil. Nad touto i jakoukoli jinou dobou se nevíteží silou, ale duchem. „Mohou zabít tělo, ale nemohou zabít duši“, zní jedna z Ježíšových metafor.

„Chudí v duchu“, ptochoi to pneumati. Ptochoi jsou ti, kteří bez pomoci druhého nepřežijí. Duch člověka je podle Bible vše, co nás jako člověka definuje, všechny naše vztahy, city a myšlenky. Duch je to, co žije v našem těle a co přetrvává a odchází k Bohu, když tělo odloží. Pak tedy člověk „chudý v duchu“ je ten, který je ve všech aspektech svého života závislý na Bohu, který bez něj nemůže žít, ba ani přežít.

Ano, nakolik jsem Martina poznal, byl skutečným člověkem „chudým v duchu“, závislý na Bohu existenciálně (hledejte nejprve Boží království) i závislý na jeho milosrdné lásce. Byl Božím žebrákem, kterého den po dni Bůh svou neustálou přítomností živil. „Nikdy si nebuď ničím jistý“, říká v jedné z posledních básní (Rok krysy) jako ten, kdo jako žebrák kolem popelnic sbírá drobty jistoty budoucího živobytí, která není zdarma a která je vykoupena tisícerými pochybnostmi o Boží lásce a milosrdenství. Takto je člověk skutečně chudým, do posledního momentu ve svém přežití nejistým, a přesto se nakonec odevzdávajícím. „Nediv se / o všechno mne tolikrát připravili / tolikrát připravili mne o všechno / už nehodlám nic sbírat / už nehodlám nic mít rád / nechci se opájet ničím / jsem ničema“.

Blahoslavení plačící. To jsou ti, kterým nezáleží na sobě, nýbrž na druhých, lidé vztahů, otevření a proto zranitelní, lidé citliví k bolesti druhých i k bolesti, kterou druhým působí svými hříchy, lidé doufající v Boží slitování nad vlastní slabostí. Lidé soucitní ke stvoření a k tomu, co je v něm nejslabší.

„Pavouček / lezl po záchodové míse / úzkostlivě díval se na mne / zda se to smí se /. Díval se na mne úzkostlivě /zatímco čural jsem / mimo něj / tklivě“.

Viděl jsem Martina několikrát plakat. Vždy to bylo při bohoslužbě, naposled při tom, když jsme spolu v Trutnově poslouchali promluvu Jakuba Trojana, duchovního Českobratrské církve evangelické; Martin se ke mně v slzách obrátil a řekl: „Kurva, tak má mluvit kněz!“ Jen ten, kdo Hospodina vnitřně zná, může při setkání s jeho slovem plakat a požívat jeho něhy, slovem, které nás těší v naší bídě, v naší stvořenosti, v našem údělu těch, kteří bychom tak chtěli být jinými, lepšími a plnějšími, ale jsme jenom takoví, jací jsme. Hospodin těší, protože je Stvořitel a my tvorové, „ví, že jsme jen prach“.

„Neplavil jsem se po mořích / a přece sedím v lodi / nade mnou nebe ve mně hřích / dva věrní lodivodi /. Namísto stěžně vztyčen kříž / tak pořád doufám že mě něžně / nad vodou podržíš“.

Blahoslavení tiší. Lidé tiší jsou jako Ježíš, který je tichého a pokorného srdce. Tiší lidé nejsou lidé slabí. Jsou naopak natolik silní, že se nepotřebují prosazovat silou; jsou nenásilní. Jejich silou je Hospodin. Při besedě k 17. listopadu před několika lety v Brně se Martina někdo zeptal: „Co vám pomohlo vydržet všechny ty kriminály?“ – Martin řekl jen jednu větu: „Víra v Boha.“ Ano, Martin byl možná impulzivní, ale za touto vnější slupkou se skrývala jeho skutečná síla, a ta pramenila z víry jakožto zakotvení v Hospodinu. „Každý nese co unese / tak mu i Pán Bůh bere míru / lepší být tady v klášteře / než na Sibiři v monastýru“ (Labutí písně)

Blahoslavení hladovějící a žíznící po spravedlnosti. Jsou Ti, kteří se ztotožnili s Ježíšovým poselstvím o spravedlnosti a pravdě do té míry, že za to byli pronásledováni, jak říká poslední blahoslavenství: Blahoslavení pronásledovaní pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. Ano, i Martin se s tímto poselstvím ztotožnil a to do té míry, že Ježíšovi nepřátelé se stali i jeho nepřáteli; ztotožnil se s pronásledovanými do té míry, že nikdy neuhnul. „Nebát se a nekrást,“ byl jeho slogan. Hlad a žízeň jsou veličiny, bez kterých bychom zemřeli; stejně tak, jako otázku života a smrti, Martin prožíval svůj zápas o svobodu, pravdu a lásku nás všech, možná mnohdy jako bezradný Mojžíš, chtějící vyvést svůj lid ke svobodě, zklamaný národem znovu a znovu propadajícím tanci kolem zlatého telete:

„Ach / housenko moje / jenom Ty už jsi moje / ach Pane / housenko
moje / až se vykuklíš / budeš k mé lásce blíž? / Vzroste / jarní osení /
země zelená česká? / Housenko má!“

Blahoslavení milosrdní. Jsou ti, kteří vědí, že jsou naprosto závislí na milosrdenství Božím stejně tak, jako jsou jejich bližní závislí na milosrdenství jejich. Jen ten, kdo žije z milosrdenství Božího, vědom si dobře své bídy, může být skutečně milosrdný k bídě druhých. Martinova velkorysost k životu druhých lidí bila do očí. Ve druhém čtení jsme slyšeli: „Milovaní, my víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Každý, kdo nenávidí svého bratra, je vrah... Z toho jsme poznali Lásku: že on za nás položil svůj život.“ Láska je především velkorysost, která nic nežádá zpět. Prvním projevem velkorysosti k druhému je milosrdenství. Milosrdenství dává život. Kdykoli je k nám někdo milosrdný, jako bychom se znovu zrodili. A tak milosrdná láska dává druhým život, protože jim vždy znovu dává novou šanci, novou perspektivu. Nikdy jsem neslyšel, že by Martin někoho ze svých přátel soudil, a to ani ty ne, kteří jej zradili a kterým ostatní nikdy neodpustili (a mohl bych tady říci minimálně jedno jméno). Možná právě zde do Martinova života zasahovala jeho láska a úcta k Panně Marii, Matce Milosrdenství, tak blízké a chápající, té v Martinově životě nikdy nehasnoucí hvězdě.

V básni „Kamilu Linhartovi“ říká: Seděl na zídce / kostela Matky Boží / v srdci hloží / v hlavě vymeteno / v zdech opuka // Srdce mi puká / jen Tvoje jméno / mě zachraňuje / Ultima in mortis hora / Filium pro nobis ora“.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha. Čisté srdce je to, ve kterém není nic protibožského, srdce, které se zřeklo jakéhokoli zla a spolupráce s ním. Čisté srdce prosvítá z pohledu člověka, z jeho úsměvu, z výrazu tváře. Martinovo čisté srdce možná vnímali jen jeho nejbližší. Po jedné mé bohoslužbě na trutnovském festivalu, kdy Martin stál pod podiem, po mém požehnání na závěr zvolal: „Pochválen buď největší čurák Ježíš Kristus!“ – „To si necháš líbit?“ zeptal se mne někdo překvapeně. Ale já jsem věděl, jak to Martin myslel, byl jsem na to hrdý. My uhlazení křesťané si ani nedovedeme představit, s jakou nenávistí s Ježíšem jednali jeho nepřátelé, jakými slovy ho častovali; to by papír evangelia neunesl. Ano, Martin řekl o Ježíšovi to, co o něm říkali jeho největší nepřátelé,

a řekl to jako jeho pokorný služebník, který se s ním zcela ztotožnil; jen skutečně Kristu oddané čisté srdce může vyřknout něco tak strašného. Martin, plný zklamání nad námi křesťany a našimi kompromisy, v Labutích písních říká: „Jdou volit cestou z kostela / na mši jdou přímo z voleb / nač tady potom Sion stál / a k čemu hora Choreb? / Ach, svatý Jene Husi / jak se mi křesťanstvo hnusí“.

Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny. Bůh je pokoj, a tedy jeho synové se mají svému Otci podobat. Syn Boží přinesl zcela nové pojetí pokoje: smířil obě strany ve svém těle. Ano, naše tělo je místem, kde se skutečný pokoj tvoří, protože i kdyby mělo pro pokoj zemřít, vstane spolu s Božím Synem v nové kvalitě. Neexistuje-li po smrti nic, jaký smysl má usilování o pokoj? Není lepší být druhému vlkem a zavčasu urvat co se dá?

Martin se někomu někdy mohl zdát rváčem. Ano, nelze se smířit s bezprávím. Snad se lze smířit s bezprávím páchaným na sobě, ale nikdy ne s bezprávím páchaným na druhých. Nelze se smířit se zlem. I Ježíš se nechal zabít, ale nikdy nepřipustil, aby se komukoli ublížilo, aby nad kýmkoli vítězilo zlo. I Martin se jako zrno nechal drtit, aby ostatní mohli jednou dojít pokoje, i on jako Kristus za pokoj druhých platil svým tělem, tak často uvězněným a poníženým. Martin zejména ke konci svého života pak dozrál ve muže pokoje, který z něj vycházel v podobě něhy, laskavosti a soucitu. „Však teď jsem si jistý / i před vámi jsem srdce své schoval // Někde v dáli za mnou / samozřejmě zní chorál“.

Smrt je pro nás křesťany byť bolestnou a hraniční, přece jen však bezvýznamnou epizodou. Kdo je v Kristu, i kdyby mrtev byl, nezemře navěky. Napsal jsem, jako první reakci na zprávu o Martinově smrti, na Facebook tato slova: „Martin byl hluboce věřící katolík, což o sobě s hrdostí tvrdil a o čemž jsem se mohl nesčetněkrát přesvědčit. Miloval zejména Pannu Marii, a častokrát, když jsem ho vezl autem, chtěl, abychom spolu zpívali mariánské písně. To vše zde píšu jen proto, že jsem přesvědčen, že nyní může "požívat Hospodinovy něhy" a spolu s Kristem, Pannou Marií a všemi dalšími přáteli se těšit z toho, že Hospodina vidí "tváří v tvář“, jak tomu věřil. I já jsem ho měl velmi rád. Když jsem to říkal Juliáně, ona skoro vykřikla: „No to je pravda! Já jsem hned začala zpívat K nebesům dnes zalet' písni“.

A tak k nám dnes Martin ještě naposled hovoří, hovoří o víře v život věčný u Pána Boha. Proto dnes sice snad můžeme být smutní, ale ne

zoufalí; nejlíp by ovšem bylo, kdybychom se spolu s Martinem radovali, že se mu dostalo toho, po čem toužil a jak to čím dál více prosvítalo jeho posledními sbírkami. Jak říká prorok Izaiáš (od kterého měl Martin svou přezdívku – Magor hassavív, kol kolem děs): „Hospodin zničí smrt navždy...“

Martin vždy po mě při bohoslužbách, společných vystoupeních i v hospodách chtěl, abych zahrál irské U2. Proto mi dovoluje zakončit tuto řeč jednou modlitbou, která se jmenuje prostě, „Hospodin“ (Jahweh).

Vezmi tyto boty, ztracené ve slepé ulici, a někomu je obuj
vezmi toto tričko, bílý polyesterový šmejd, a vyper ho
vezmi tuto duši, uvězněnou v kůži a kostech, a pomoz jí zpívat
Hospodine, vždy to bolí, než se dítě narodí
Hospodine, proč je před úsvitem tma?
Vezmi tyto ruce a nauč je nosit a nezatínat je v pěst
vezmi tato ústa, tak rychlá ke kritikám, a polib je
Vezmi toto město, město položené nahoře musí zářit
Vezmi toto město, je-li to tvá vůle
to, co nikdo nemůže vlastnit, co si nikdo nemůže vzít
vezmi toto srdce a zlom ho

Ladislav Heryan, (poslal František Burda)

Sen o Březinovi 10. 4. 1999

V noci sen o Březinovi. Potkávám ho v domě, v němž se mi už jednou ztratil. To bylo tak: Umřel Ivánek Diviš. Ani jsem tomu nechtěl věřit. Už delší čas jsem plánoval, že po dokončení knihy o Březinovi ho navštívím, ale nedošlo k tomu: umřel dřív.

Sen o Březinovi se odehrával na setkání básníků, při němž mám hrát důležitou, ale netuším jakou roli. Je tu též Ivan Diviš: má tvář staré ženy. Naproti tomu Březinova hlava, kterou pozoruji odkudsi shora, se tvarem podobá zlaté masce egyptského vojevůdce Undebundeba: sedí, šedé svítivé oči upřené na mne, jako by říkal: „Chtěl’s mě tu mít, máš mě!“ Moje odvaha je tak mizivá, že raději vybíhám do volné přírody a ponechávám literární kolokvium jeho osudu. Venku zažívám nepopsatelný pocit splývání s přírodou.

Vtom mě cosi obrátí k velkému cihlovému, zčernalými trámy hrázděnému domu; jdu k němu jako bez vůle (byl jsem tam předtím? odehrávalo se tam kolokvium? Nejsem schopen potvrdit to, ani vyvrátit: dům se podobá onomu z dávného snu o zemětřesení). Jdu stále rychleji a rychleji, jako ti dřevění panáčci z mého dětství, co když se postavili na šikmé prkénko, cupitavě běželi po nakloněné ploše dolů. Jdu dolů? Konečně jsem znovu na kolokviu (takže přece jen bylo v tom hrázděném domě). V místnosti sedí Březina a jak se zdá, čeká na mne. Mám s ním udělat rozhovor, ale přenosný magnetofon nechce nahrávat: bojím se, že je něco s bateriemi. Chci je jít koupit, ale Březina se tak zvláště usmívá... Ve chvíli, kdy se chystá promluvit, už už otevírá ústa, probudí mě nutkání, docela obyčejné nutkání odskočit si na záchod.

Zlomyslná praxe snového života! Po Březinovi mi zbyl v očích jenom natrpkle pobavený úsměv, v němž u spodu leželo cosi mladicky bezbranného, co překrývala nevysvětlitelně silná rozhodnost. Vidím tu tvář ještě před sebou: její úsměv mi znenadání připomene úsměv velmi zestárlého Jakuba Demla: je v něm jen méně uštěpačnosti, sarkasmu a ironie. Těsně před tím, než jsem se probudil, podal mi Březina bledou, studenou, bůhvíodkud nataženou ruku: byl jsem štěstím bez sebe. Po probuzení mi stále v hlavě znělo datum 1898. Ten rok musí být něčím význačný! Teď čekám, jestli někdy k ránu nebude sen pokračovat. Bylo by to logické a v řádu snění: ale chtěj po snu logiku!

Časobraní II: D.Ž. Bor (Vladimír Zadrobílek)

Příspěvek poslal Pavel Surý

Jakub Deml: I tento list považujte za neúplný

Druhý svazek pokračuje v ediční řadě Korespondence Jakuba Demla (1878 – 1961), která chce zpřístupnit některé dosud nevydané soubory básnickových dopisů. Dochovaly se jich tisíce desítkám adresátů. Potvrzují těsné spojení Demlova díla a života, ale také vyvracejí představu, že vše, co zažil, vepsal do svého díla nebo že vše, co sepsal, také publikoval. Tento soubor má také zásadní význam pro

poznání Demlova díla, jeho literárních i duchovních zdrojů, a pro pochopení jeho životních podmínek v době, kdy začal zveřejňovat vlastní knihy (mj. v roce 1907 Homilie a básnickou prvotinu Notantur Lumina) a zároveň se pro svou spisovatelskou i vydavatelskou práci dostával do stále ostřejších sporů s církevními nadřízenými. Spolu s básníkovými dopisy Josefu Ševčíkovi a s dosud nezveřejněnými dopisy Josefu Florianovi a Vladimíru Evermodu Balcárkovi a dalšími, méně početnými soubory listů tvoří korespondence s P. Fenclem dokumentární doprovod k Demlovým textům, jako jsou deníkové knihy Rosnička a Domů (1912 a 1913) či kniha dopisů Do lepších dob (1927).

Dochovaný soubor Demlových dopisů Matěji Fenclovi patří – navzdory zjevné neúplnosti – v básníkově životní korespondenci k nejpočetnějším a nejsouvislejším: obsahuje 98 listů z let 1905 – 1912, Fenclových dopisů se dochovalo 12 – šest z roku 1906, další z let 1912 – 1938 (podrobnější údaje viz příložený soupis dopisů). Rukopisy jsou uloženy v Literárním archivu Památníku národního písemnictví a v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě. Několik listů je známo jen z opisů, které vyšly ve sbornících Studia či v knize Rosnička. Po životních a profesních osudech Matěje Fencla jsme dále pátrali v archivních dokumentech (například ve farních kronikách), uložených např. v Muzeu v Uhříněvsi a ve Státním oblastním archivu Praha-východ. Z nich také čerpáme v doprovodných textech k edici.

K vydání připravila, doprovodné texty, vysvětlivky a ediční poznámky napsala, bibliografii Matěje Fencla sestavila a cizojazyčné pasáže přeložila Šárka Kořínková.

Redakce Daniela Iwashita a Iva Mrázková. Náklad 1000 ks, 472 stran
Cena: 498 Kč (včetně DPH 10%), v Knihkupectví O. B.
v Jaroměřicích 399 Kč.

Text z Nakladatelství Dauphin

— —

Podzimní program SOB

Setkání přátel Březinova díla v Jaroměřicích nad Rok 10. 9. 2011.

V sobotu 10. září se uskutečnilo Výroční setkání členů a přátel Společnosti Otokara Březiny.

Při pietním aktu u hrobu našeho básníka **promluvil Jiří Kuběna**.

Následovala prohlídka symbolistní básnickovy zahrady **se skalkou Karla Čapka** v Muzeu, kterou vytvořil a při této příležitosti komentoval jaroměřický zahradník **Vladislav Vejtasa**.

Účastníci si prohlédli **výstavu grafiky Františka Bílka** v přízemí Muzea, kterou **připravila Zora Ergensová**, Výstava byla otevřená od 10. 8. Do 31. 10.

V ZŠ Otokara Březiny následovalo vlastní **Výroční setkání** členů a přátel SOB. Po výroční zprávě a diskusi hovořil **Milan Kameník**, (autor knih: Attila, Nachlazená planeta, Burgundsko kraj mnichů, **Alain Fournier a jeho Kouzelné dobrodružství**), **o souvislostech mezi myšlenkami Otokara Březiny, Jakuba Demla a Alaina Fourniera** (vidění rodného kraje, idealismus, zdrženlivý postoj vůči moderní civilizaci, úloha literárního časopisu Nouvelle Revue Francaise, který O. Březina odebíral). Promítnutím fotografií přiblížil posluchačům místa ve Francii, kde Alain- Fournier žil i první světovou válku, ve které padl.

Partnerem těchto akcí byla Společnost ČEZ a město Jaroměřice nad Rok.

Ludmila Klukanová v Jaroměřicích nad Rok., v Jihlavě, Brně a Praze. Pořad pod názvem „Můj kraji“ se uskuteční k životnímu jubileu spisovatelky a básničky Ludmily Klukanové, rodačky z blízkého Lipníka.. Tato autorka se řadí mezi nejvýznamnější autory, kteří se inspirovali rodnou Vysočinou. Úctu k člověku a touhu po svobodě, jejíž součástí je odpovědnost, najdeme v podtextu každého jejího díla. Pořad se uskutečnil v v ZŠ Otokara Březiny. Texty autorky přečetli **Hana Michálková a Jiří Höfer**, hudební doprovod zajistil **Leoš Hrdý**. Na závěr pořadu přečetla **Ludmila Klukanová** ukázkou z nejnovější knihy, která nese název „Pozdní čas nastal nám.“

V Jihlavě se podobný pořad uskutečnil 17. 10. v **Měst. knihovně Jihlava**, kde se interpretace ujala **Gabriela Vránová**, hudební vstupy **Jan Kremlička**, autorské čtení **Ludmila Klukanová**. Autorku i

posluchače potěšila **účast senátora Miloše Vystrčila a primátora Jihlavy Jaroslava Vymazala.**

V Brně v Památníku Jiřího Mahena podobný program 24. 10. , kde texty četli: básnířka **Věra Jelínková a Jiří Höfer.** V Praze obdobný program 16. 11. v **Kníhovně V. Havla Interpretace Gabriela Vránová a hudební spolupráce Ondřej Urban.** Autorské čtení **Ludmila Klukanová.**

Jaroměřice a rodina Josefa Floriana 5. 11. v Jaroměřicích nad Rok. Pečlivě připravili a srozumitelným i vtipným způsobem **hovořili manželé Josef a Marie Hružovi,** kteří jsou uznávanými znalci fenoménu Dobrého díla. To dosvědčují desítky návštěv z mnoha univerzit a kulturních institucí. Zvláštní pozornost byla věnována vedle nakladatele **Josefa Floriana** jeho synu **Michaelovi Florianovi,** vynikajícímu grafikovi a jeho zeti, akad. malíři **Otto Stritzkovi,** jaroměřickému rodáku, který nebyl jen malířem a restaurátorem, ale také vtipným komentátorem absurdních situací, které totalitní režim přinášel. Součástí pořadu byla i **doprovodná výstavka knih a výtvarných** prací rodiny Florianových. Pořad se uskutečnil v ZŠ O. Březiny.

V **Biskupském muzeu na Petrově v Brně** byla od začátku října do 18. 11. Putovní výstava **Život a dílo Otokara Březiny.** Tuto výstavu **připravila Zora Ergensová s členy výboru** v Jaroměřicích v r. 2009 . Tato výstava je putovní a shlédli ji zájemci na řadě míst v Kraji Vysočina. Výstavu v Brně instaloval pan **Ing. Vladimír Chalupa** ze Spol. A. Pammrové za pomoci člena výboru SOB **Milana Kerbera.** Rámy k panelům zapůjčilo Muzeum Vysočiny.

Autorský pořad Pramen Bítova k životnímu jubileu Jiřího Kuběny, v Jaroměřicích nad Rokytnou 26. 11. 201. Pramen Bítova je i názvem básnickovy nejnovější knihy. V ZŠ O. Březiny si účastníci vyslechli zajímavé ukázky z jeho díla.. Ke slavnostní atmosféře přispěl **Jaroměřický chrámový sbor** pod vedením **Ladislava Šabackého.** Při této příležitosti jsme Jiřímu Kuběnovi popřáli k jubileu. Jemu naše město vděčí za mnohé nejen jako básníku, kterého oslovilo dílo O. Březiny, ale také jako respektovanému odborníku Krajské památkové správy v Brně. Popřáli jsme i naší zakládající člence obnovené SOB, **Marii Machovcové** k jejímu životnímu jubileu. Autogramiáda po skončení pořadu trvala téměř hodinu.

Jiří Höfer

Všem členům a příznivcům Společnosti Otokara Březiny přejeme požehnané vánoční svátky a hodně zdraví a úspěchů v novém roce.

SKUPINA ČEZ

HLAVNÍ PARTNER

Bulletin vychází díky finančnímu příspěví Ministerstva kultury ČR.

Děkujeme partnerům:

Skupina ČEZ, Ministerstvo kultury ČR, Stanislav Hort Třebíč, Město Jaroměřice n. R., Doc. MUDr. Emil Černý, CSc. Brno, MUDr. Jana Langášková, MUDr. Jan Kousalík, MUDr. Xénie Preiningerová, MUDr. Blanka Götzová, Lékárna Jaroměřice n. R., Arch. Michal Zlatuška, Antonín Otava a dalším drobným dárcům.

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, 675 51, tel.: 603760768. IČO 44065841, e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra: hofer.j@seznam.cz, e-mail na studijní knihovnu při Muzeu O. B.: studijniknihovna@otokarbrezina.cz. Adresa našich stránek: www.otokarbrezina.cz.
Toto číslo sestavil výbor SOB, tisk Helena Stejskalová a Blanka Nedvědícká.

Titulní strana: Otokar Březina, fotografie z Atelieru O. Frause, r. 1927

Příspěvky do č. 58 dodejte laskavě do 1.3.2012.

